Tolga İLHAMİ*

**ULUSLARARASI EĞİTİM VE TARİH
ARAŞTIRMALARI DERGİSİ
(ETA JOURNAL)**

**INTERNATIONAL JOURNAL OF EDUCATION AND
HISTORY RESEARCH**

Yıl: 1, Sayı: 1, Aralık 2019, s. 68-78.

İLETİŞİM, KÜRESELLEŞME VE EĞİTİM**

ÖZET

Bu araştırmada iletişim teknolojilerinin, eğitimin küreselleşmesiyle olan ilişkisi açıklanmaya çalışılmıştır. İçinde yaşadığımız dünyada iletişim teknolojilerinin gelişimi ve kurulan alt yapıyla birlikte tek tuşla bilgi, ekonomi, mal ve hizmetler bir yerden başka bir yere büyük bir hızla geçebilir. Küresel iletişim için küreselleşmeye, küreselleşme için de iletişime ihtiyaç duyulmaktadır ve bu süreç de eğitimi etkilemektedir. Liberal ekonomi düşüncesiyle devletler kendini sınırlamış ve piyasa etkinliğini özel şirketlere bırakmaya başlamıştır. Bilgisayarlar ve teknolojik aletler eğitimde kullanılırken eğitim de küreselleşmeye başlamıştır. Küreselleşmeyle birlikte eğitime yeni kavramlar girmiştir. Küreselleşmenin kavramları eğitimin küreselleşme sürecini hızlandırmıştır. Bu süreçte eğitimin başarı ölçütünde değişimler yaşanmıştır. Uluslar arası başarı sınavları eğitimin başarı ölçütünde önemli bir yeri vardır. Bu sınavlardan iyi sonuç alan eğitim kurumları başarılı kabul edilirken iyi sonuç alamayan eğitim kurumları başarısız kabul edilmiştir.

Eğitim özü itibarıyla toplumların kültürünü gelecek nesillere aktarır. Ancak küreselleşme oluşturduğu küresel tüketim kültürü ile tek tip kültür yaratır. Eğitimin küreselleşmesiyle birlikte eğitim küresel unsurlar taşır. Eğitimin küreselleşmesinin araştırıldığı bu araştırmada medya, sosyal medya, iletişim küreselleşme ve eğitim kavramları incelenmiş ve ilişkileri açıklanmaya çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Eğitim, İletişim, Küreselleşme, Medya, Sosyal Medya.

COMMUNICATION, GLOBALIZATION AND EDUCATION

Abstract

* Yüksek Lisans Öğrencisi, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, tolga.ilhami@gmail.com.

** Yakın tarihte aramızdan ayrılan Doç. Dr. Gürsoy AKÇA ile yapılan çalışmanın, yayına hazırlanmış halidir. Hocamızın aziz hatırasına ithaf edilmiştir.

In this research, the relationship between communication technologies and the globalization of education is tried to be explained. In the world we live in, with the development of communication technologies and the infrastructure established, one-touch information, economy, goods and services can move from one place to another at great speed. Globalisation is needed for global communication and communication is needed for globalisation and this process affects education. With liberal economic thinking, states limited themselves and began to leave market activity to private companies. While computers and technological tools have been used in education, education has also begun to globalize. With globalization, new concepts have entered into education. The concepts of globalization accelerated the globalization process of education. In this process, there have been changes in the success criteria of education. International exams have an important place in the success criteria of education. Educational institutions that get good results from these exams are considered successful, while educational institutions that do not get good results are considered unsuccessful. In the essence of education, it transfers the culture of societies to future generations. But globalization creates a uniform culture with the global consumer culture it creates. With the globalization of education, education carries global elements. In this research, the concepts of media, social media, communication, globalization and education were examined and their relations were tried to be explained.

Keywords: Education, Communication, Globalization, Media, Social Media.

Giriş

Dünyada yaşayan toplumların arasında her zaman bir etkileşim olmakla beraber, 20. ve 21. yüzyıllarda teknolojik gelişimlerle birlikte etkileşimin hızı ve şekli de değişmeye başlamıştır. Uydu ve ulaşım teknolojileri dünyada olup biteni daha hızlı ve çabuk algılanmasında büyük paya sahiptir (Varol, 2017). Bir sosyal medya olan twitter'in "Şu anda dünya ne olup bittiğini gör" sloganı iletişimin küresel boyutlardaki düzeyini gözler önüne sermekle birlikte küreselleşmenin teknolojik boyutuyla ilgili de ipuçları vermektedir.

İnsanlık geçmiş yüzyıllardan itibaren ürettiği araçları kimi zaman gündelik işlerinde kimi zaman ekonomik işlerinde kullanmıştır. Sürekli gelişen araçlarla birlikte kas gücü yerini başka aygıtlara bırakmış ve bireyin hayatını kolaylaştıran gelişmeler ortaya çıkmıştır. Ortaya çıkan gelişmelerle birlikte insanların başka alanlardaki ihtiyaçlarına çare olan yeni icatların ortaya çıkması da hızlanmıştır. Bu sürecin doğrultusunda gelişen teknolojik gelişmeler enformasyon artışına yol açarak bilgi toplumunun doğmasına neden olmuştur (Aydın ve Çelik, 2017). Bilgi toplumu temel üretimin toprak ve sermeden sıyrılarak bilginin merkeze alındığı formu temsil eder (Çukurçayır ve Çelebi, 2009).

Bilgi ve iletişim teknolojilerinin gelişimiyle birlikte kullanıcıların sanal ortamda bölge ve ulusal sınır kavramını ortadan kaldırarak dünyanın başka bir ucundan kullanıcılarla fikir ve bilgi paylaşımı yapabildiği bir durum ortaya çıkmıştır. İş yalnızca bilgi ve fikir paylaşımında kalmamış tek tuşla Atlantik ötesi ve Uzak Doğu gibi kilometrelerce uzaktan mal satın alabilmek mümkün hale gelmiştir ki böyle bir hâlin gerçekleşebilmesi için siparişleri taşıyabilecek bir ulaşım teknolojisine ve isteği iletebilecek bir iletişim teknolojisine sahip olmak gerekir (Çelik, 2012). İletişim yapılan kişiyle karşılıklı bir değiş-tokuş sürecidir (Tutal, 2006). Ancak artık bilginin, ürünün dağılması için onları üretenlerin tüketicileriyle aynı ortamda bulunmasına gerek yoktur. Sibermekân bedenlere ihtiyaç duymaz (Bauman, 2006).

Tek tuşla bilginin hızla yayılması ve erişime kolaylık sağlandığı için dünyadaki mal ve hizmetlerin hareketliğinde artış olmuştur. Artışla beraber küreselleşme de gelişmiş ve toplumlardaki iletişim biçimleri değişmeye başlamıştır. Son dönemlerde sosyal medya kullanımı gündelik hayatın bir parçası haline gelmiştir (Tangülü, 2017). Gündelik hayatın başka bir dijital parçası haline gelen arama motorları sayesinde kullanıcılar yerlerinden hiç kalkmadan merak ettikleri her türlü bilgiye ulaşabilme imkânlarına sahiptir ve kişilerin evlerinden hiç çıkmadan küresel çapta fiyat karşılaştırabilmelerini, kalabalık mağazalara hiç gitmeden alışveriş yapabilmelerini zamandan tasarruf yaparak sağlar (Harford, 2019).

İçinde bulunduğumuz dünya her geçen gün biraz daha medyanın yapılandığı dünya halini almakta ve toplumsal yaşama televizyon, radyo, sinema, gazeteler ve bilgisayarlar yön vermektedir (Büyükbaykal, 2018).

Küreselleşme süreci günümüzde hemen her konuyu etkilerken eğitimin etkilenmediğini söylemek doğru bir değerlendirme olmayacaktır. Eğitim insan yetiştirme süreci olarak karşımıza çıkarken dünyanın medyadan ve bilgisayarlardan bu denli etkilendiği süreçte eğitimin de etkilendiği bir gerçektir. Bilgisayarların ve teknolojinin okullarda ağırlığını göstermesi küreselleşmenin eğitimi etkilemesini arttırmaktadır. Neo-liberal düşüncelerle birlikte eğitim sektörü özel sektör tarafından kâr amacı güdülen bir alan haline geldi. Ulusal yönetimler eğitimdeki pahalı teknolojilerin maliyetlerini özel sektöre bırakmaya başladı ve eğitim büyük bir pazara dönüştü. Bilgisayarların, teknolojinin eğitimde kullanılmasıyla bilgiye ulaşım hızı oldukça arttı ve öğretmen tek bilgi kaynağı olmaktan çıkarken de rolü de öğretimde öğrenmenin rehberi olma konumuna geldi. Küreselleşmeyle birlikte eğitim hayatına e-öğrenme, yaşam boyu öğrenme, yönetim, performans ölçütü gibi kavramlar girmiştir (Eser, 2014).

Tüm bu bağlamlarda araştırmanın konusunu iletişim teknolojilerinin eğitimin küreselleşmesindeki rolü oluşturmaktadır.

İletişim

Bir kaynaktan çıkan mesajın gönderilmek istenen yere iletilmesi sürecine iletişim denir. Yani bir kişiden anlatılmak istenen bilgi, duygu ve düşüncenin başka birisi veya birilerine gönderilmesi iletişimdir. İnsanların ilişkilerinde iletişimin vazgeçilemez bir rolü vardır. İnsan ilişkileri iletişimle gerçekleşir. Toplumsal hayatta insanlar yaşamlarını iletişim kurarak idame ettirir, amaçlarına iletişim kurarak erişebilir. İletişim sürecinde iletilmek istenene mesaj, mesajı iletene kaynak, kaynağın mesajı iletmek için kullandığı yöntem kanalı, iletildiği kişi veya kişilere alıcı, alıcının kaynağa verdiği cevaba geribildirim adı verilir. İletişim süreci tek veya çift yönlü ilerleyebilir. Tek yönlü iletişimde alıcı kaynaktan gelen mesaja geri bildirim vermez ve bu bağlamda kaynak tek bilgi kaynağı konumunda bulunurken çift yönlü iletişim ise alıcı kaynaktan gelen mesaja geribildirim verir. Kurulan yeni iletişimde kaynak rolüne geçer ve böylece çift yönlü iletişimde bireyler daha etkin bir katılım gösterirken duygu ve düşüncelerini birbirleriyle paylaşabilirler (Tutar ve Yılmaz, 2003).

İletişim kişilerarası veya kitle iletişimi olarak gerçekleşebilir. Kişiler arası iletişim insanın bir toplumda yaşamasından kaynaklı olarak gelişir ve çeşitli yer ve zamanda kişilerin birbirleriyle olan iletişimlerini kapsar. Kitle iletişimi ise belirli bir kaynaktan çıkan mesajın belirlenmiş olan kitlelere, topluluğa uygun kanal yoluyla gönderilip kitleyi etkileyebilmektir (Erdoğan, 2011). Kitle iletişiminde mesajı gönderenle mesajın alıcıya ulaşmasını sağlayan görsel, işitsel, görsel-işitsel ve elektronik araçlardır. Yani gazete, radyo, televizyon ve özellikle günümüzde internet kitle iletişim araçlarını oluşturur (Biber, 2007). Kitle iletişim araçlarına günümüzde medya adı verilir (Büyükbaykal, 2018). Medyanın işleyişi göz önüne alınırsa gazeteler, radyolar ve televizyonlar mesajı üretenlerin mesajı kitlelere yayması şeklinde çalışır yani ortada tek yönlü bir iletişim vardır. Sosyal medyadaysa kullanıcılar birbirleriyle etkileşime girerek duygu düşünce ve fikir alışverişinde bulunabilirler yani bu bağlamda arada çift yönlü bir iletişim gerçekleşmiş olur (Güzel, 2006). Teknolojinin gelişimiyle birlikte insanlar dünyanın bir ucundan başka bir ucundaki kişiyle fikir alışverişinde bulunabilme imkânına sahip olmuşken küreselleşmenin buradaki payın da son derece önemlidir.

Küreselleşme

Küreselleşme dünya çapında karşılıklı etkileşimleri ve değişimleri oluşturan çoğaltan, etkisini arttıran toplumsal süreçlerin çok boyutlu olması anlamını taşımaktadır. Küreselleşme mevcut sınırlar ortadan kaldırarak ekonomik, siyasi, kültürel ilişkileri bir akış haline getirir. Küresel bazda toplumsal ilişkileri genişletir ve yayar ke bu faaliyetlerin hızlı bir şekilde gelişmesini sağlar (Steger, 2013).

Küreselleşmeyi emperyalizmi gizleyip sömürenlerin sömürülenleri daha fazla sömürmesine olanak veren bu durumu meşrulaştırmayı sağlayan bir araç olarak görenler de vardır. Üretim ve tüketimin hızının son derece arttığı bu süreçte tüketilenler doğal kaynaklar ve insanlıktır (Yaylagül, 2018). Çünkü küreselleşme süreci güce hakim olanların güce hakim olmayanların sömürme mekanizması olarak kullanılabilir (Akça, 2003). Endüstrileşen dünyada uluslar-ötesi işler dünyada bazı bölgelerde yoğunlaşır birçok insan bu sürecin tamamen dışında kalır (Kutlu, 1998).

Görölmüş olduğu üzere küreselleşmeyle ilgili farklı düşünceler vardır. Düşünceleri radikaller, kuşkucular ve dönüşümcüler olarak geniş bir şemsiye altında toplayabiliriz. Radikallere göre piyasa ekonomisi devletten daha güçlüdür. Devlet piyasadan çekilip piyasa ekonomisini küreselleşen şirketlere bırakılmasını savunurak ulus devletin sonuna gelindiğini ortaya atarlar. Radikaller aşırı küreselciler olarak bilinirler. Kuşkucular ise küreselleşme karşıtı olarak bilinirler. Küreselleşmeye kuşkuyla yaklaşp küreselleşmenin yeni bir olgu olmadığını savunarak değişen bir şeyin olmadığını fikrini ortaya atarlar. Dönüşümcülere göreyse küreselleşme dünyadaki ilişkileri ve ekonomiyi şekillendiren ana güçtür ve yaklaşık 50 yıllık bir süreç içinde işlerde farklılaşma yaşanmaya başlamıştır. Dönüşümcüler radikaller ve kuşkucuların ortaya attığı fikirlere karşı durmaktadırlar (Çelik, 2012; Aydoğan, 2011).

Görüldüğü gibi küreselleşme gerek tanımı gerekse ona yüklenen işlev bakımından henüz üzerinde anlaşmaya varılabilmiş bir konu değil. Bunun yanında nasıl ortaya çıktığı konusunda da anlaşmaya varılmamıştır. Kimi düşünürler küreselleşmeyi tekerleğin, yazının icadına kadar götürürken kimi düşünürler ise Keşifler Çağına kadar geri götürür. Ancak şöyle bir durum vardır ki küreselleşmeyi küresel haline getiren olay iletişim teknolojilerindeki gelişmedir bu da günümüzden yaklaşık 50 yıl öncesi bir zamana tekabül eder (Steger, 2013). Küreselleşmenin temelinde postmodernizm, enformasyon toplumu ve post-fordist kuram yer alır. Postmodernizm sanayi sonrası toplumu belirtir. Bu dönemde teknoloji ve iletişimde meydana gelen gelişimler toplumsal yaşamı etkiler. Enformasyon toplumu üretim güçlerinin değişimini, bilginin artı değer olarak yerini almasını vurgular. Post-fordist kuramsa üretim ilişkilerinin değişimine vurgu yapar (Çelebi, 2016).

Küreselleşmenin ekonomik, siyasal, kültürel ve iletişimsel alanlarda boyutları vardır. Ekonomik küreselleşme ülkeler arasındaki mal, hizmet ve emeğin karşılıklı akışı sayesinde karşılıklı etkileşim anlamını taşır. Ancak hiçbir zaman bu akış eşit bir şekilde olamayacağı için dünyanın tek bir pazarda bütünleşir. Ekonomik küreselleşmeyi destekleyen gelişmelerin en önemlileri gümrük tarifelerinin kaldırılması yönündeki çalışmalardır. Bu sayede mal, hizmet ve emek sınırsızca bir yerden başka bir yere akışkanlık gösterebilir. Liberal düşünceye göre devlet piyasada etkinlik gösterdiği vakit kaynaklar piyasaya tam manasıyla aktarılamaz bu bağlamda ekonomik olarak devletin piyasadaki çekilmesinin kaynak yönetimi açısından daha iyi olacağı görüşü ortaya atılmıştır. Ekonomik küreselleşme ve siyasal küreselleşme bir noktada aynı olgu üzerinde birbirini destekler. Çünkü ekonomik küreselleşme devletin sınırlarını azaltırken aynı zamanda siyasal küreselleşmeyi de tetikler. Siyasal Küreselleşme devletin sınırlarının azaltılması ve piyasa egemenliğinin büyük ölçüde ulus-üstü kuruluşlara bırakılması manasına gelir. Bilindiği gibi devlet sınırları içerisinde egemenliğini sürdürür. Egemenlik karar alma yetkisi anlamı taşır. Bu bağlamda küreselleşmeyle devletin karar alma sınırları azaltılmaya, azalan sınırlarda da ulus-üstü kuruluşların etkin kılınması amaçlanmaktadır. Kültürel küreselleşme daha çok davranış, ilgi ve tutumların tek tipleşmesi manası taşır. Aynı kıyafetler, yemekler, eşyalar kullanılır (Kıvılcım, 2013). İletişim teknolojilerindeki gelişmelerle birlikte bu durum yoğun ve hızlı bir şekilde yaşanmıştır. İletişim araçlarının çokluğu ve kullanım ücretlerinin azlığı bu sürecin hızlanmasında önemli bir yer oynar. Medya ile birlikte ürünlerin tanıtımı yapılır ve insanlara bir tüketim kültürü aşılanır. Medya tüketicilerin nasıl arzu edeceğini de belirler. Çok uluslu medya şirketleri yarattıkları yapımlarla insanlara aynı şeyleri kullanmayı telkin eder. Hatta burada yerel dinamikleri de kullanır. Etnik ürünler seri üretimle tüm dünyaya pazarlanırken kapitalist düzende kültürel öğeler olmaktan çıkar ve pazarda metaya dönüşür. Bu durum da bir kültür emperyalizmi yaratır. Kültür emperyalizmi yerel kültürleri tahrip ederken kültür öğeleri ekonomik bir mal olarak görülür. Gelişmiş ülkelere medya yoluyla programlar satın alınır ve bu programlar gelişmiş ülkelerin kültürlerine göre hazırlandığı için gelişmemiş ülkedeki kültürel kodları etkileri altına alır böylelikle insanlar ve yaşamlar birbirine benzer

(Büyükbaykal, 2014). Bu durum da dünyada tek tip bir kültür yaratmaktadır. Gerek sinema filmleri gerekse televizyon formatlarıyla bireyler küçük yaşlardan itibaren tüketim kültürüne ve sahte ihtiyaçlara alışmakta ve izlediklerinin müşterileri olmaktadır. Üretilen ürünlerin normal işlevleri yanında statü ve prestij kazandırdığı düşüncesi yayılırken aslında bu durum satışı kolaylaştıran bir durum olarak kullanılır. Ancak bütün bu durum ulusal kimliği ve kültürü zayıflatıp aidiyet sorunları yaratabilir (Korkmaz, 2015).

İletişim ve Küreselleşmenin İlişkisi

Dünya çapında geniş bir etkileşim için iletişim mutlak suretle kilit rol oynar. Küreselleşmenin coğrafi sınırları ortadan kaldırmasındaki en etkin rol bir iletişim ağı varlığına bağlıdır. İletişim ağları küreselleşmenin alt yapısını oluştururken görüntü ve ses bilgisayar verilerine aktarıldı, bununla birlikte maliyetler düştü ve bilgi miktarı çoğaldı ve bu süreçte kaynak ve alıcı çift yönlü iletişimle birlikte süreçte birbirlerini daha çok etkiledi (Özdemir, 1998). Kuşkusuz ki küreselleşmenin karşılıklı etkileşiminde internetin çok önemli bir yeri vardır. Birçok kullanıcı birçk kullanıcıyla internet sayesinde hızlıca iletişime girebilmiş ve aradaki mesafeyi ortadan kaldırmıştır. 21. yüzyılın bilgi paylaşım ağlarında sosyal medya önemli bir yer tutmaktadır. Web 1.0 dan Web 2.0'a geçiş de burada kritik eşiktir. Kişiler arası iletişimin aracı olan Web 2.0 ile küreselleşme daha da hızlı yayılmaktadır (Demirel, 2016). Hız ve akış küreselleşmenin temel niteliğidir. Medya veya sosyal medyayla mal,hizmet, bilgi, bir yerden bir yere hızlıca akabilmektedir (Tutal, 2006). Medya kurumsallaşmış güç yapılarının kitleleri yönetmek için kullandığı bir araçtır. Eğlenceden bilgi edinmeye tüm içerikleriyle, güç yapılarının çıkarlarına uygun çalışırlar (Erdoğan, 2014). Kullanımlar ve Doyumlar yaklaşımına göre medyayı takip edenler bazı ihtiyaçlarını gidermek amacıyla medyayı kullanırlar. Medya kullanıldıkça ihtiyaç doyurulmuş olur ki ne kadar çok medya kullanılırsa ihtiyaç o kadar doyurulmuş olur. Medya bağımlılık yaratabilir ve içerikleri planlı yapılardır. “Ekme Kuramı” tıpkı toprağa ekilen tohumun kendini azar azar, yavaş yavaş göstermesi gibi yıllar içinde insan tutumlarına etki eder. Daha fazla televizyon izleyenler medyanın yarattığı ve sunduğu dünyadan doğal olarak daha fazla etkilenirler (Yaylagül, 2018).

Küreselleşme içinde reklamların önemini hafife almak doğru bir yaklaşım olmayacaktır. Reklam ve tanıtımla birlikte ulus-aşırı kuruluşlar kendi mal ve hizmetlerinin, yaşam ve düşünce şekillerinin pazarlamasını da yaparlar. Birbirine benzer kıyafetler giyilir, benzer yemekler yenir (Er ve Özden, 2011).

İletişim ve ulaşım teknolojileri sayesinde dağıtım faktörü de son derece gelişmiştir. Dağıtım faktörü için belirli bir ağ kurulması gerekir. Mal ve hizmet talebi için gelişmiş iletişim teknolojilerine, talebin yerine getirilmesi için de gelişmiş bir ulaşım teknolojisine ihtiyaç duyulur (Ayhan, 2003). Örnek vermek gerekirse kullanıcılar cep telefonlarına yükledikleri uygulamalarla Atlantik ötesi alışveriş yapılabiliyorlar veya Uzak Doğu'dan istedikleri ürünü getirebiliyorlar.

İletişim ve Eğitim

ULUSLARARASI EĞİTİM VE TARİH ARAŞTIRMALARI DERGİSİ
(ETA JOURNAL)
INTERNATIONAL JOURNAL OF EDUCATION AND HISTORY RESEARCH
Yıl: 1, Sayı: 1, Aralık 2019, s.68-78.

İletişim yoksa etkileşim ve bağlantıdan söz edilemez. İnsanlar yaşadıkları toplumda birbirleriyle etkileşim ve bağıntılı bir şekilde yaşarlarken iletişimin burada başat bir rolü vardır. Toplumsal hayatın vazgeçilmezi olan iletişim sözlü ve sözsüz olarak ayrılabilir. Sözlü ve sözsüz olarak gerçekleşebilecek iletişim, sınıfta olumlu bir iklim oluşturmak için son derece önem sarf eder. Sözlü iletişim sözlerle, kelimelerle iletişimi ifade ederken sözsüz iletişimse beden dilini jest ve mimiklerle iletişimi ifade eder. Sözsüz iletişimin, sağlıklı bir iletişimdeki rolü sözlü iletişimden altta kalmaz. Çünkü sınıf içinde öğretmenin veya öğrencilerin vermiş olduğu geri bildirimlerde kullanılan jest ve mimikler çok önemli bir yer edinir. Ortada bir geri bildirim varsa iletişim çift yönlü olur ve çift yönlü iletişimlerde bilgi tek yönlü değildir. Tek yönlü iletişimde bilgi tek bir kaynaktan çıkarken çift yönlü iletişimde bilgi tek bir kaynaktan çıkmaz öğrenciler de bilgi kaynağı konumuna gelirler. Küreselleşmeyle birlikte karşılıklı etkileşim son derece önemli bir hale geldiği için eğitimde öğretim kavramı yerine öğretişim kavramı kullanılmaya başlamıştır. Öğretişimle birlikte işlerin karşılıklı gerçekleşebilmesi için iletişimin de çift yönlü olması ve öğrencinin de bilgi kaynağı pozisyonuna gelmesi gerekmektedir. Bu sebeple öğretmenlerden öğrencilerin kendilerini iyi ifade edebilecekleri, bilgi kaynağı haline gelebilecekleri olumlu sınıf ortamları oluşturmaları beklenmektedir (Güçlü, 2012).

Küreselleşme ve Eğitim

Eğitim bir kültürleme sürecidir ve bu süreç içerisinde bireye içinde yaşadığı toplumun kültürel değerleri kazandırılır. Eğitim bir kasıtlı kültürleme işlemidir. İstenilen kültürel değerlerinin bireylere kazandırılması olarak tanımlanır. Kültürel değerlerin istendik olması için doğa, yaşanan çağ ve toplumun kurallarıyla uyumlu olması gerekmektedir (Sönmez, 2014). Eğitim kültürün temel boyutudur. Onu gelecek nesillere aktarırken ondan etkilenir ve ona göre şekillenir. Her toplumun eğitim sistemi kendi kültürüne özgüdür ve o kültürden değerler taşır. İnsanlar eğitimle biyolojik varlıktan kültürel varlıklara dönüşürler. Eğitimle birlikte milli kimlikler de kazanılır. Çünkü hiçkimse doğduğunda bir milli kimlikle dünyaya gelmez. İnsanların bir kimlikten olması için biyolojik özelliklerinin o kültüre benzer özellikler göstermesi yetmez. O kültüre ait düşüncelere aidiyete sahip olması gerekmektedir. Bu bağlamda insanlar eğitildikleri toplumun kültürünü öğrenerek o millettten olurlar. Kültürel kimlikler eğitimle belirlenir. Devşirme sistemindeki gayri müslim çocuklar Türk ailelerinin yanında aldıkları eğitimle Türkleşmişlerdir (Özcan, 2014). Kültür aktarımını sağlayan eğitim sistemi formal ve informal olarak ikiye ayrılır. Formal eğitim, eğitim için planlı ve programlı bir şekilde düzenlenmiş resmi örgütlü yapılardır. Örgün ve yaygın olmak üzere ikiye ayrılır. Örgün eğitim okul öncesinden yüksek öğretime kadar olan süreci kapsarken yaygın öğretim ise örgün öğretimin yanında yahut dışındaki tüm eğitim faaliyetlerini kapsar. İnfomal eğitim ise yaşam içinde kendiliğinden oluşan örgütlenmemiş eğitimi kapsar (Aslan, 2015).

Kültürlerin ve kimliklerin oluşmasındaki doğal süreç toplumların “ötekilerden” ayrı kalması ve diğer toplumlardan farklı kalmasıyla gerçekleşmiştir. Diğer kültürlerin

toplumların kendi kültürlerinin oluşmasındaki önemi büyüktür. Çünkü toplumlar diğer toplumlarla ilişki kurarak kendi kültürlerinin farklılığını algılayabilirler. İşlerin halledilme sürecinin farklılaşması kültürel farklılıklara yol açmıştır. Aynı toplumda yaşayan kişilerin aynı kültüre sahip olması ve bu birliktelik kimlik kavramını ortaya çıkartmıştır (Akça, 2005).

Küreselleşme ise küresel aktörlerin oluşturduğu yapay bir süreç olarak karşımıza çıkmaktadır. Getiri ve götürüleri mevcuttur. Teknolojinin dünyaya yayılması, bilginin yayılması getirilerini oluştururken sosyo-ekonomik farklılığın artması, az gelişmiş ve gelişmemiş ülkelerin gelişmiş ülkeler için pazar vazifesi görmesi küreselleşmenin götürülerindendir. Her konuyu etkileyen küreselleşmenin eğitimi etkilemesi ise eğitimde liberalleşme politikalarıyla başlamıştır. Eğitim serbest piyasanın rekabetçi yapısına göre düzenlenmeye başlamış ve dünya genelinde bir yayılma göstermiştir. Eğitim ve okul serbest piyasanın hedefleri ve istekleri paralelinde şekillenmiştir. Amaç sermaye talepleri için insan yetiştirmedir. İnsan özgün değerinden ayrılarak sermaye girdisi halini almıştır. Bu süreç de küreselleşmeciler liberal insan tipini ortaya çıkartmıştır ve bu insan tipi ulus devletin oluşturmaya çalıştığı toplumsal, dayanışmacı ve kolektif hareket eden kişi yerine bireyci, rekabetçi ve girişimci bir tiptir. Bu süreçte de uluslar arası sınavlar çok önemli hale gelmiştir ve müfredatlar uluslar arası sınavlarda başarıyı sağlamak üzere değiştirilmiştir. Sürece uyum sağlayamayan eğitim kurumları başarısız olarak atfedilmiştir (Gökmen, 2016). Eğitim ulusal kimliği kaybetmeksizin farklı kültür, ortam ve coğrafyalarda başarı sağlamayı amaçlamalıdır (Gürsü, 2006). Bireyler eğitimle küreselleşmenin olumsuz yanlarını fark eden ve bunlara karşı direnç gösteren işlev edinebilirken tam manasıyla da küreselleşmenin karşıtı olmadan, olumlu yönlerini kullanan kazanımlar gösterebilirler. Yerel ve küresel değerleri öğrenmek burada önemli bir rol oynamaktadır. Ancak küresel değerler öğrenilirken yerel değerler es geçilmemelidir. Eğitim küreselleşmenin aidiyetsizleştirmesine karşın ulusal bilinci, toplumun değerlerini ve dünya değerlerini öğrenen yurttaşlar yetiştirmek amacı gütmelidir. Türk Milleti küreselleşmenin olumsuz değerlerinden kendini korumak için Atatürk'ün çizdiği yoldan ilerlemelidir. Çünkü Mustafa Kemal Atatürk Türk insanının milli bilince sahip çıkarken içinde yaşanan çağın evrensel değerlerini de benimseyen bireyler olarak yetişmelerinin gerekliliğini belirtmiştir (Şeren, 2014).

SONUÇ

Araştırmada yapılan literatür taramasının ardından küreselleşme, tanımsal, gelişimsel ve işlevsel olarak üzerinde fikir birliği sağlanamamış bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır. Kimilerine göre karşılıklı etkileşim ve işlerin birlikte yapılmasını anlatırken kimilerine göre meşrulaştırılmış gizlenmiş emperyalizmdir. Küreselleşme bazı kişilere göre hep varken bazı kişilere göre çok yakın bir zaman içinde oluşup bugünkü halini almıştır. Küreselleşmenin temel savlarından olan karşılıklı etkileşim kimilerine göre asla karşılıklı gerçekleşen bir süreç değildir. Akışkanlık her zaman güçlü olanın tarafına doğru kayar.

Araştırmanın diğer bir sonucuna göre küreselleşme kavramı gelişmiş bir iletişim ve ulaşım teknolojilerine ihtiyaç duymaktadır. Bilgi ve sermayenin hızlı dolaşımı için iletişim ağı son derece önem sarf eder. Bilgi, duygu, düşünceler ve sermaye dijital dönüşüm sayesinde anında kilometrelerce öteye gidebilmektedir. Ancak mal ve kaynakların dağılımı için ulaşım teknolojilerine ihtiyaç duyulmaktadır.

Küreselleşme özü itibariyle küresel bazlı bir iletişimle küresel olabilir. İletişimin küreselleşmesi için de küreselleşmenin gerçekleşmesi gerekir. Bu bağlamda iletişim ve küreselleşme birbirine ihtiyaç duyan ve gelişimleri için birbirlerini destekleyen iki kavramdır.

Küreselleşme yaşadığımız an itibariyle karşılaştığımız her şeye sirayet etmiş durumdadır. Eğitim de küreselleşmenin kendisini gösterdiği yapılardan birisidir. Devletlerin gerek teknolojik aletleri karşılamadaki zorluğu, gerekse piyasa ekonomisinin devletlerin bazılarında daha iyi ekonomik durumda olması devletlerin liberal düşünceler ekseninde piyasadan çekilmesiyle birlikte özel sektör eğitimde de varlığını göstermeye başlamıştır. Küreselleşmeyle birlikte yetiştirilen insan tipi kolektif ve toplumcu düşünen insandan bireyci ve rekabetçi insana değişme göstermektedir. Çünkü serbest piyasa ekonomisi bu tip bireylere ihtiyaç duymaktadır. Küreselleşmenin eğitime olan etkisi sadece özel okulların varlığıyla sınırlı kalmamıştır. Eğitime yeni kavramlar sokulmuş ve bu kavramlar da küreselleşmeyi destekleyici nitelik taşımaktadır. Ayrıca küresel çapta başarı önem kazanmış ve ülkelerin ve öğrencilerin başarıları uluslararası değerlendirme sınavlarıyla ölçülmeye başlanmıştır. Uluslararası alanlarda başarılı olanlar başarılı kabul edilirken başarılı olamayanlar ise başarısız olarak atfedilmektedir. Eğitimin küreselleşmesiyle birlikte sınıf içi iletişim de değişikliğe uğramıştır. Öğretim kavramıyla birlikte öğrencilerin de bilgi kaynağı olması beklenmiştir. Çift yönlü iletişimle birlikte öğrenciler de bilgiyi aktaran pozisyonuna gelmiş ve kendilerini iyi ifade edebilmeleri için öğretmenden sınıf ortamlarını bu durum için iyi bir şekilde hazırlaması istenmiştir.

Araştırmanın bulgularından elde edilen bir diğer sonuç da eğitim, kültür ve küreselleşme üçgenindedir. Eğitimle birlikte bireylere içlerinde yaşadığı toplumun kültürleri öğretilen küreselleşmeyle birlikte insanlar yerel kültürden uzaklaştırılıp tek tipleştirilmektedir. Küreselleşme eğitimin içinde doğrudan veya dolaylı olarak yer almaktadır. Eğitimin içinde kullanılan küreselleşmenin kavramları formal anlamda, beyaz perde televizyon gibi medya yapımlarıysa informal anlamda tek tipleşme sürecini hızlandırmaktadır.

Türk ulusu Mustafa Kemal'in kendileri için çizdiği yoldan giredek bir taraftan milli bilinç ve ruhla hareket ederken bir taraftan da içinde yaşadıkları dünyayı anlayıp dünya üzerinde yaşanan sorunlara çözüm üretebilir.

KAYNAKÇA

- Akça, G. (2003). "Küreselleşme ve Ulus-Devlet", **Selçuk Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi**, 3(1), 74-81.
- Akça, G. (2005). "Modern'den Post Moderne Kültür ve Kimlik", **Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, (15), 1-24.
- Aslan, G. (2015). Türk Eğitim Sisteminin Genel Yapısı. A. Ç. Sağlam (Ed), **Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi** (s. 1-36). Ankara: Maya Akademi.
- Aydın, M., & Çelik, T. (2017). "Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Sosyal Medya Kullanım ve Doyumlarının İncelenmesi", **Eğitim Kuram ve Uygulama Araştırmaları Dergisi**, 3(2), 82-97.
- Aydoğan, F. (2011). **Tüm Boyutlarıyla Küresel Medya**, İstanbul: Beta Yayınları.
- Ayhan, B. (2003). "Küreselleşme Sürecinde Kitle İletişim Araçlarının Rolü", **Selçuk Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi**, 3(1), 82-90.
- Bauman, Z. (2006). **Küreselleşme: Toplumsal Sonuçları**, (A. Yılmaz, Çev.) İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Biber, A. (2007). **Halkla İlişkilerde Temel Kavramlar**, Ankara: Nobel Yayınları.
- Büyükbaykal, C. I. (2014). **Küreselleşme ve Küresel Çağda Medya**, İstanbul: Der'in Yayınları.
- Büyükbaykal, C. I. (2018). **Medya Okuryazarlığı Eğitimi**, İstanbul: Der Yayınları.
- Çelebi, N. (2016). Küreselleşmeye Genel Bakış. N. Çelebi (Ed), **Küreselleşme ve Eğitime Yansımaları** (s. 1-53). Ankara: Nobel Yayınları.
- Çelik, M. Y. (2012). "Boyutları ve Farklı Algılarıyla Küreselleşme", **Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, 32(2), 57-74.
- Çukurçayır, M. A., & Çelebi, E. (2009). "Bilgi Toplumu ve E-Devletleşme Sürecinde Türkiye", **Zonguldak Karaelmas Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, 5(9), 59-82.
- Demirel, E. Ö. (2016). Küreselleşme Bağlamında Sosyal Paylaşım Ağları ve Eğitimde Kullanılması. N. Çelebi (Ed), **Küreselleşme ve Eğitime Yansımaları** (s. 363-403). Ankara: Nobel Yayınları.
- Er, E., & Özden, Z. (2011). Küreselleşme ve Reklam: Uluslar Reklamın Küresel Boyutu. M. Saran (Ed), **Küreselleşme Bağlamında Uluslar Arası İşletmeler** (s. 89-109). Ankara: Detay Yayıncılık.
- Erdoğan, İ. (2011). **İletişimi Anlama**, Ankara: Erk Yayınları.
- Erdoğan, İ. (2014). **Medya ve Teori Araştırmaları**, Ankara: Erk Yayınları.
- Eser, E. (2014). "Küreselleşme Süreci ve Eğitime Etkisi", **Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, 2(2), 211-224.
- Gökmen, B. (2016). Küreselleşmenin Eğitim Finansmanı Üzerindeki Etkisi. N. Çelebi (Ed), **Küreselleşme ve Eğitime Yansımaları** (s. 95-128). Ankara: Nobel Yayınları.
- Güçlü, N. (2012). Sınıf İçi İletişim ve Etkileşim. L. Küçükahmet (Ed), **Sınıf Yönetimi** (s. 17-55). Ankara: Pegem Akademi.
- Gürsü, S. (2006). "Eğitim Penceresinden Küreselleşme", **Eğitim Dergisi**, (12), 1-12.
- Güzel, M. (2006). "Küreselleşme, İnternet ve Gençlik Kültürü", **Küresel İletişim Dergisi**, (1), 1-16.
- Harford, T. (2019). **Modern Ekonomiye Şekillendiren Elli İcat**, (T. Zararsız, Çev.) İstanbul: Pegasus Yayınları.

- Kıvılcım, F. (2013). "Küreselleşme Kavramı ve Küreselleşme Sürecinin Gelişmekte Olan Ülke Türkiye Açısından Değerlendirilmesi", **Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi**, 5(1), 219-230.
- Korkmaz, A. (2015). Kültürel Emperyalizm Bağlamında Küresel Kültürün Yerel Kültüre Etkisi. F. Ustakara (Ed), **Küreselleşme Ekseninde İktidar ve İletişim** (s. 181-244). Konya: Literatürk Akademia.
- Kutlu, E. (1998). "Küreselleşme ve Etkileri", **Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi**, 14(1), 363-368.
- Özcan, M. (2014). Bir Bilim Olarak Eğitimin Siyasi Temelleri. M. Ç. Özdemir, ve S. B. Arslangilay (Ed), **Eğitim Bilimine Giriş** (s. 139-164). Ankara: Pegem Akademi.
- Özdemir, S. (1998). **Medya Emperyalizmi ve Küreselleşme**, İstanbul: Timaş Yayınları.
- Sönmez, V. (2014). **Öğretim İlke ve Yöntemleri**, Ankara: Anı Yayıncılık.
- Steger, M.B. (2013). **Küreselleşme**, (A. Ersoy, Çev.) Ankara: Dost Kitabevi Yayınları.
- Şeren, M. (2014). Bir Bilim Olarak Eğitimin Toplumsal Temelleri. M. Ç. Özdemir, & S. B. Arslangilay (Ed), **Eğitim Bilimine Giriş** (s. 79-99). Ankara: Pegem Akademi.
- Tangülü, Z. (2017). Sosyal Medyanın Sosyal Değişim Üzerindeki Etkisi. B. Ata (Ed), **Bilim Teknoloji ve Sosyal Değişme** (s. 337-363). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Tutal, N. (2006). **Küreselleşme İletişim Kültürlerarasılı**, İstanbul: Kırmızı Yayınları.
- Tutar, H., ve Yılmaz, M. K. (2003). **Genel İletişim**, Ankara: Nobel Yayınları.
- Varol, S. F. (2017). "Medyanın Küreselleşmesi: Neden-Sonuç Ekseninde Bir Değerlendirme", **Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi**, 5(1), 399-424.
- Yaylagül, L. (2018). **Kitle İletişim Kuramları**, Ankara: Dipnot Yayınları.